

Algemene beschouwingen Raad Dalfsen

Perspectiefnota 2025-2028

Voorzitter,

Dank voor deze PPN. Dank aan ieder die hieraan heeft meegewerkt.

Een kortere nota dan we gewend waren en met een andere programma-indeling. Best een logische indeling maar tegelijk is het moeilijk vergelijken met voorgaande jaren. En zoals dat is met elke verandering, soms past het goed en soms knelt het een beetje. Het zal ook wel een kwestie van wennen zijn. Dan is dit ook een PPN halverwege de raadsperiode die een terugblik en evaluatie koppelt aan het benoemen van de ambities en plannen voor de komende twee jaar. We herkennen veel in de terugblik, er is hard gewerkt en de ambitie is hoog. Onze complimenten voor de hele ambtelijke organisatie.

We waarderen de goede samenwerking met het college maar hopen ook op meer. Er werd nu naar ons geluisterd, soms werd er zelfs begripvol geknikt, maar nog te vaak bleef het daarbij. Dat vinden we jammer want we zijn ervan overtuigd dat kritisch meedenken van de oppositie de plannen nog beter maakt. Juist het feit dat de oppositie, hoe verschillend ook in overtuiging, bijna altijd als één geheel optrad onderstreept dit. Er komen nog pittige uitdagingen aan en daarbij is veel wijsheid nodig. Daarom de oproep aan het college en de coalitiepartijen om de komende twee jaar niet alleen te luisteren, maar onze inhoudelijke inbreng ook meer mee te laten wegen in de uiteindelijke voorstellen. <1>

En wat is dan die inhoudelijke inbreng? Die steunt bij de ChristenUnie altijd op onze sociaal Christelijk uitgangspunten. We hebben ze dit jaar concreet gemaakt in drie thema's.

1. Samenleven vanuit vertrouwen.
2. Sociale rechtvaardigheid voor iedereen
3. Schepping in balans

Als we vanuit deze drie thema's naar deze PPN kijken komen we tot zes concrete aandachtspunten:

1. Samenleven vanuit vertrouwen.

Vertrouwen zien we als het gaat om de opvang van vluchtelingen en Oekraïners. Dalfsen heeft laten zien hier groot in te zijn en wij steunen dat van harte. Je zult maar vluchteling zijn, alles achter hebben gelaten, een afschuwelijke en gevaarlijke tocht achter de rug hebben en dan al maanden heen en weer worden gesleept van sporthal naar AZC. Wie zijn wij om ons veilige bestaan niet met hen te willen delen? Is het soms onze verdienste dat we in een veilig en welvarend land zijn geboren? We zijn blij met de zoektocht naar een meer permanente opvanglocatie en de financiën die daarvoor zijn gereserveerd. Daar heeft Dalfsen de Spreidingswet niet voor nodig.

Wij hebben wel een goed idee: Ontwikkel in Dalfsen Noord als eerste een opvanglocatie, leg daar alvast de benodigde infrastructuur aan en ontwikkel de rest van de wijk later. Na, zeg 10 jaar bekijk je of de opvanglocatie in die vorm nog nodig is of dat die kan worden doorontwikkeld voor een andere doelgroep bv beschermd wonen of ouderen. Indien nodig ontwikkel je tegelijkertijd verderop in de wijk een nieuwe opvanglocatie. Dat geeft niet voor nu de oplossing, maar is wel iets voor de langere termijn. Dat vraagt om creatief, flexibel en toekomstgericht bouwen. <2>

2. Werken vanuit vertrouwen en sociale rechtvaardigheid komen samen in het ruimte bieden aan mensen die nu aan de kant staan. Dan doen we al volop in Dalfsen maar kan er meer? We hebben jaarlijks overschotten op het Sociaal Domein: hoe kunnen we die beter benutten? We zien veel in een proef waarbij mensen met een uitkering een bepaalde periode de mogelijkheid krijgen om tot een vast bedrag bij te verdienen zonder korting op hun uitkering. Daarmee geef je mensen een kans op werkervaring op te doen, je spreekt vertrouwen in hen uit en biedt hoop. En laat mensen kiezen of ze mee willen doen, het is niet verplicht maar haal hen over om juist wel mee te doen. Ervaringen elders in het land laten goede resultaten zien. Werken vanuit vertrouwen. <3>
3. Een groep die zeker ruimte en vertrouwen nodig heeft zijn onze jongeren. De pilot POH GGZ Jeugd is gestopt en er is nog geen vervolg. Dat vinden we echt heel jammer en een gemiste kans. We willen daar sneller actie op. De wachtlijsten groeien, jongeren moeten lang wachten op hulp en dan kan ondersteuning door een POH-jeugd zoveel goeds doen: snelle hulp voordat de problemen oplopen en een opschonen van de wachtlijsten. Daarom niet langer wachten, direct verder inzetten. Vertrouwen op de kennis en kunde dichtbij huis. We vragen het college om nog dit najaar met concrete acties te komen. <4> <1>
4. Ook op een andere manier pleiten wij al langer voor meer aandacht voor jongeren. Afgelopen oktober nam de Tweede Kamer een motie van ChristenUnie en D66 aan waarin werd opgeroepen jongeren te betrekken bij de formatie. Een aanbeveling die informateur Kim Putters overnam maar helaas niet werd opgevolgd door de formerende partijen. Een aanbeveling ook die goed past bij onze oproep bij de PPN van 2023 om te gaan werken met een generatiecheck of toets. Op meerdere plekken in het land wordt inmiddels met een generatietoets gewerkt, daar zijn mooie voorbeelden van te vinden. Voor Dalfsen hebben we dit nog niet gezien en daarom komen we nu met een concreter voorstel. <2>
5. Vanuit zorg voor de schepping willen we kijken naar de openbare ruimte en specifieker naar wonen. We zijn een dichtbevolkt land en grond is schaars. Daarom moeten we niet alle grond weggeven voor wonen. Dat betekent voor de ChristenUnie: grond sparen en de ruimte die je hebt efficiënt en multifunctioneel benutten. Voor bouwen betekent dit de hoogte (en waar mogelijk de diepte) in. Dit geldt ook voor plannen die nog niet zijn opgenomen in de grote projecten maar waar al wel over wordt nagedacht zoals de Oostpoort. Grond sparen is ook nodig voor de agrarisch sector die we graag kansen willen bieden om zich duurzaam te ontwikkelen. Ook de uitwerking van de Plattelandsvisie vraagt om beschikbare gronden. <5>

We zien de trend dat we vooral voor starters willen bouwen, we steunen dat ook wel, maar tegelijk zien we de risico's van deze keuze. De starters hebben na een aantal jaren een grotere woning nodig en dan? Die grotere woningen zijn er niet of veel te duur, de doorstroom is er niet. Wij denken aan twee oplossingsrichtingen:

1. Meer bouwen voor ouderen, hofjes, etc. Dan komt er ruimte aan de bovenkant en dat werkt door naar beneden. De plannen hiervoor liggen er al heel lang. Mijn ouders schreven zich al 20 jaar geleden in, bij de eerste plannen voor een wooninitiatief voor ouderen. Het is er nog steeds niet. <6>

2. Multifunctioneel of modulair bouwen. Daarmee creëer je ruimte zodat mensen door kunnen groeien, uitbreiden als dat nodig wordt of bij ruimtegebruik kunnen verschuiven. Voorbeeld is een flexibele bovenverdieping die bij het ene of het andere huis kan worden gevoegd. <7> Multifunctioneel bouwen kan ook ingezet worden daar waar nu geen mogelijkheden lijken te zijn. We denken specifiek aan inwoners die willen/moeten doorstromen vanuit het ouderlijk huis of een Beschermd Wonen voorziening. Voor die groep is een woning hard nodig. Dat kan prima in combi met een hofje of een pleintje. We houden nu steeds geld over op deze post: laten we dat hiervoor inzetten. <8>

6. Bij wonen hoort ook verkeer en bij meer woningen ook meer verkeer. Een grote zorg voor ons zijn de Rondweg en de Koesteeg. Hoe kunnen we deze wegen blijven gebruiken als doorgaande wegen en als toegangswegen naar woonwijken, industrie en sport- en recreatie locaties. Dat vraagt om een visie voor meerdere jaren en roept de vraag op: Hoe zien we de Rondweg/Koesteeg in 2040 en welke keuzes moeten en willen we dan nu maken?

Wij denken dat dit een heel goede vraag is voor een pilot Burgerberaad. Dat kan prima aansluiten bij bestaande initiatieven die zich hier nu al over buigen. Op die manier benutten we alle kennis en kunde die er is bij gebruikers en aanwonenden. De vraag mag wat ons betreft heel breed zijn, van kruispunt Driessen tot de brug. We hebben hiervoor een motie voorbereid. <9> <3>

Voorzitter, ik sluit af met een opmerking over de financiën en de toch wat sombere toekomst die wordt geschetst. We kiezen met het college voor geen paniek, niet zomaar gaan bezuinigen, rustig de tijd nemen om na te denken. We kunnen ons dat gezien de gezonde financiële situatie best veroorloven. Als de middelen echt schaars worden, dan moeten we keuzes durven maken. Daarbij verder denken dan de korte termijn. Kijk liever 10 jaar vooruit. Laten we ook oog hebben voor de kansen om opbrengsten te genereren. Daar denken we dan graag over mee met vanuit onze sociale christelijke basiswaarden: samenleven vanuit vertrouwen, sociale rechtvaardigheid voor iedereen en schepping in balans. Alleen dan is er een goede toekomst mogelijk.

Als ChristenUnie geloven we dat we een opdracht hebben voor deze wereld en tegelijk weten we ons kleine mensen die leven in afhankelijkheid van onze Schepper. Wij wensen ons allen Zijn wijsheid en zegen toe.

Dick van Gelder, Dick Homans en Rietje Lassche.

Kom over de brug!

Hartelijk dank voor deze compacte en heldere Perspectiefnota.

Halverwege deze raadsperiode kunnen we concluderen dat veel gerealiseerd is, de gemeente Dalfsen de financiën goed op orde heeft maar wel een onzeker financieel perspectief heeft.

De komende jaren is de gemeente prima in staat om verder uitvoering te geven aan haar taken en het uitvoeren van het coalitieakkoord "Veel te doen in Dalfsen".

We bieden zorg, werken aan woningbouwplannen, zetten in op een duurzame economie en willen inwoners vaker en nauwer betrekken bij onze besluitvorming.

Er is echter een sterk afnemende bijdrage van het Rijk. Door een aantal wijzigingen ontvangen we miljoenen minder vanaf 2026, terwijl het aantal taken toeneemt. Daarbij worden we niet voldoende gecompenseerd voor kostenstijgingen en die extra taken. Onze oproep aan het Rijk is dan ook: "Kom over de brug".

We leven in een complexe tijd, mondiale onrust (oorlogen en klimaatproblemen) en hebben een nieuw kabinet. Het lijkt er op dat het nieuwe kabinet dat net gisteren beëdigd is, de koers van de vorige regering gaat volgen. Dat betekent dat de gemeenten onvoldoende gecompenseerd blijven worden.

Het Rijk komt bij de verschillende circulaire's steeds met veel incidenteel geld maar daar kunnen we bij de begroting niet op bouwen. Om meer zekerheid te krijgen moet dit een structurele vorm gaan krijgen.

De gemeenten; Dalfsen is daar zeker geen uitzondering op, hebben heel veel moeite om hun begroting sluitend te krijgen. Om provinciale goedkeuring te krijgen moet in ieder geval het eerste of het laatste jaar van de begroting sluitend zijn. Voor 2025 redden we dat nog net, maar de daarop volgende jaren laten een fors negatief saldo zien. In deze Perspectief Nota lezen we dat er zo'n 15 Pm posten zijn opgenomen waarvan de kosten nog niet inzichtelijk zijn. Ondanks onze doelreserves, lijken bezuinigingen en/of OZB verhogingen bijna onontkoombaar. Dat willen we (zolang mogelijk) voorkomen.

Het is dus belangrijk dat het Rijk met structureel geld over de brug komt, zodat we goed kunnen begroten en de gemeentelijke taken goed uitgevoerd kunnen worden. Welke invloed gaat het college hierop uitoefenen? <1>

Tot nu toe heeft de gemeente positieve grondexploitaties. Door de grote vraag naar kleinere woningen (huur/koop) kan die exploitatie weleens negatief beïnvloed worden. Genoeg redenen om ons zorgen te maken, vooral als het Rijk niet met structurele gelden over de brug komt.

Tevens gaan wij er vanuit dat de kosten voor opvang asielzoekers en vluchtelingen in de toekomst volledig vergoed gaan worden, aangezien het Rijk deze opvang verplicht heeft gesteld door middel van de Spreidingswet.

SAMEN WONEN

Primair is het Rijk aan zet om de wooncrisis op te lossen maar de bouwopgave is een kwestie van lokaal maatwerk. Het Rijk is in de positie om landelijk belemmeringen weg te nemen en middelen in te zetten maar als gemeente zullen we op lokaal niveau de juiste randvoorwaarden moeten creëren om tot uitvoering te komen, denk daarbij aan voldoende inzet van ambtelijke capaciteit.

Toekomstbestendig

Er moeten meer geschikte woonconcepten komen voor toekomstig bestendig wonen. Men moet langer zelfstandig kunnen blijven wonen in een zorgende gemeenschap. Voorzieningen als huisarts, apotheek en winkels zijn daarbij essentieel. Kunnen ouderen die lopend bereiken? Is het voorzieningenniveau in de gemeente Dalfsen toekomstbestendig? <2>

Doorstroom

Er wordt veel gebouwd en daar zijn we blij mee. Ouderen blijken vrij honkvast te zijn. Alleen als een woning of buurt niet meer geschikt is, willen ouderen verhuizen. Hoe kunnen we daar nog meer focus opleggen? Hoe krijgen we de doorstroom meer op gang? En kunnen bestaande gebouwen en ruimten nog meer benut worden? <3>

“Geen stempel, geen drempel”

Er is groeiende vraag naar “Indicatieloze dagbesteding”, het werkt drempelverlagend, minder administratieve kosten en op basis van vertrouwen tussen gemeente en zorgaanbieders. Heeft Dalfsen in beeld om hoeveel mensen het gaat? En waarom werkt het niet kostenverlagend? <4>

Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Nooit eerder waren er zoveel ontwikkelingen in het landelijk gebied. Veranderingen die zich voordoen zijn schaalvergroting, functiewijziging, leegstand en het verdwijnen van landelijke elementen. Daarnaast zijn er in het buitengebied grote opgaven zoals de stikstofproblematiek, transitie van de landbouwsector, asbestsanering, energieopwekking, waterkwaliteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit. De aangekondigde transitie van de landbouw en het platteland met de daarbij ook de natuuropgaven (waaronder stikstof en water) vraagt veel van onze agrarische ondernemers. Er is daarin nog veel huiswerk te doen. Is het al duidelijk of de PPLG inderdaad gaat verdwijnen? We hebben hier 50.000 euro voor begroot maar het is niet zeker of het Rijk doorgaat. Desondanks willen wij deze 50.000 euro reserveren voor initiatieven op dit gebied, maar wat gaat de Provincie doen? <5>

Munitiedepot

De aankondiging dat Dalfsen in beeld is als locatie waar Defensie grote hoeveelheden munitie wil opslaan kwam plotseling uit de lucht vallen. Wat betekent dit voor de bewoners en bedrijven in het gebied, voor de woningbouw, toerisme en de economie in onze gemeente? Alleen de aankondiging al heeft veel impact op de betrokken bewoners in een gebied waar al veel opgaven liggen. Het college heeft inmiddels laten weten het zoekgebied in Dalfsen niet geschikt te achten voor grootschalige opslag van munitie. We vragen het college om met Defensie in gesprek

te gaan, transparant te zijn naar de inwoners en zich maximaal in te spannen voor de inwoners die het aangaat. #1

Energietransitie

Met de komst van de nieuwe regering is veel onzeker geworden omtrent de energietransitie. Er ligt nog een resterende energieopgave tot 2030 van 15GWh. De focus ligt nu op het aanstaande energieplan voor Dalfserveld West. College, neemt u hiervoor alle facilitaire-, activerende maatregelen? <6> Vanuit uw activerende-, faciliterende rol verzoeken wij u z.s.m. te komen met een ondersteuningspakket, gebruikmakende van de kennis, ervaring van de Dorpen van Morgen. Duidelijkheid te geven over zaken als lokaal eigendom, hoe inwoners profiteren van grootschalige energieopwekking en tijdig te starten met de energieopgave, die er ligt richting 2040/2050.

Duurzaamheid/milieu

Onlangs is de grondstoffenmonitor 2023 gepresenteerd, deze laat vooruitgang zien t.a.v. het scheiden van afval in de gemeente Dalfsen, maar er valt nog te verbeteren. Wij roepen het college op structureel aandacht hebben voor de kwaliteit van het PMD, in te blijven zetten op bewustwordingsacties, invoering GRIP-wagen en hierover regelmatig te communiceren? <7>

Openbare Orde / Veiligheid

Qua criminaliteitscijfers zitten we in Dalfsen al jaren ver onder het landelijk gemiddelde. Het is hier veilig leven, daar zijn we trots op en dat willen we graag zo houden. Toch zijn we de afgelopen jaren meerdere malen opgeschrikt door heftige gebeurtenissen waarbij grootschalige politie inzet benodigd was. We zien hier dat het vaak gepaard gaat met verwarde personen. We willen het college oproepen om hier scherp op te blijven voor de toekomst en een goede verbinding te houden met de hulpdiensten. <8>

SAMEN WERKEN

Participatiewet

Er is een toename van werken vanuit de Participatiewet, een goede zaak maar het kost meer geld. Aan de andere kant zal er toch ook meer deelname aan de samenleving zijn en zijn er minder uitkeringen nodig. Kortom wat is het effect? <9>

Recreatie en toerisme

Recreanten en dagtoeristen weten ons Vechtdal steeds vaker te vinden en vooral te waarderen. Het Waterfront en de naastgelegen haven is een pleisterplaats geworden met daarnaast horeca en een verzorgd winkelgebied. We zijn blij dat de haven verbeterd gaat worden en uitbreiding krijgt van ligplaatsen. Dit zorgt voor meer "reuring" in Dalfsen.

Evenementen

In onze gemeente worden veel evenementen georganiseerd. Dit zorgt voor een aantrekkelijke leefomgeving en een gevoel van samen zijn. Het is daarom belangrijk dat evenementen zelfstandig kunnen bestaan en dat we ruimte bieden aan

vernieuwing, ontwikkeling en duidelijkheid op het gebied van veiligheidsmaatregelen. We wachten nog op een nieuw evenementenbeleid maar bij het updaten willen we de vereenvoudiging van regels meenemen. Door een grondige evaluatie van de bestaande regels en feedback van belanghebbenden willen we overbodige en overlappende regels elimineren. Ons doel is een compacter, duidelijker en effectiever beleid dat zowel de naleving vergemakkelijkt als de administratieve lasten voor organisatoren vermindert. We krijgen vaak te horen dat de lol eraf is om iets te organiseren. Dit kan niet, evenementen dragen bij en verbeteren de zo belangrijke sociale cohesie.

SAMEN LEVEN

Bestaanszekerheid

Er is een groeiende druk op de woningmarkt en steeds meer inwoners zijn onzeker over hun bestaan. Bestaanszekerheid betekent dat elke inwoner zeker mag zijn van een basisbehoefte, zoals inkomen, huisvesting, gezondheid en natuurlijk deelnemen in onze maatschappij en vooral zich beschermd voelen tegen eventuele financiële of sociale onzekerheden. Er zijn hier al flinke stappen in gezet zoals de schuldhulpverlening en de kindregeling. Belangrijkste taak voor de gemeente blijft om de inwoners die het betreft bij te staan om zelf in hun inkomen te voorzien.

Jeugdzorg

Er komen forse bezuinigingen aan op Jeugdzorg, het gaat om een besparing van 500 miljoen (landelijk) in 2025/2026. In 2027 loopt dit structureel op tot 511 miljoen. Daarnaast wordt de jeugdzorg al veel geplaagd door problemen omdat het stelsel niet goed functioneert. Daardoor staan kinderen en gezinnen die hulp nodig hebben vaak op lange wachtlijsten. Er zijn ook grote personeelstekorten omdat hulpverleners afhaken door te hoge werkdruk. Daardoor duurt het nog langer voordat kinderen er terecht kunnen. We hopen met het nieuwe kabinet dat wat betreft de bezuinigingen van jeugdzorg hier nog eens kritisch naar gekeken wordt.

Integraal Huisvesting Plan

Goed onderwijs biedt kinderen en jongeren de kans op een gelijke start en geeft ze kennis en vaardigheden mee waar ze de rest van hun leven profijt van hebben. Een randvoorwaarde voor goed onderwijs is een schoolgebouw waarin je fijn kunt verblijven. Hierin moeten we investeren.

Met alle recente prijsstijgingen hebben we hier wel zorgen over. Het college heeft aangekondigd dat er binnenkort voorstellen komen, die zien we graag tegemoet maar we begrijpen nu al dat het IHP 30 miljoen meer gaat kosten dan eerder is aangegeven. Wat zijn de gevolgen voor de toekomst als we hier niet voldoende voor reserveren? <10> Hoe denken andere fracties over deze reservering, die vooral ten goede komt aan al onze kinderen? <1>

SAMEN BESTUREN

Nieuwe manier van werken

Het is goed dat we veranderende stappen zetten in het gemeentehuis. Het traditionele kantoorconcept past niet meer bij de manier van werken. Naast het hybridewerken kunnen ruimten anders ingedeeld worden en efficiënter worden ingericht. Is het mogelijk de werktijden en -dagen aan te passen zodat meer werknemers van dezelfde werkplek gebruik kunnen maken? <11>

Reiskostenvergoeding woon/werk

We zijn het met het college eens dat Dalfsen een aantrekkelijke werkgever moet zijn. Wat ons betreft hoeft niet eerst gezocht te worden naar mogelijkheden om te komen tot reiskostenvergoeding maar moet dit gewoon ingevoerd worden. <12> #2

Regiodeal Zwolle

Het selecteren, indienen van projecten en deze gefinancierd te krijgen via de Regiodeal m.b.v. Nationale-/Europese fondsen is een zeer arbeidsintensief proces. Instrument Regiodeal Zwolle is interessant, wij roepen het college op voldoende capaciteit-/inzet van de ambtenaren vrij te maken om projecten die ertoe doen, aan te kunnen leveren. <13>

Daarnaast staan er grote opgaven op stapel die ook Dalfsen raken zoals de uitbreiding van Hessenpoort en de mogelijke komst van een railterminal. We willen het college vragen om ons middels een raadsbrief regelmatig te informeren over de stand van zaken. <14>

Voorzitter,

Iedereen is welkom om Dalfsen over de mooie Blauwe Bogen Brug binnen te komen maar het lijkt een brug te ver voor het Rijk.

De kracht van Dalfsen is gelukkig groot, we krijgen hier samen veel voor elkaar en kijken naar elkaar om waardoor de zelfredzaamheid groot is.

Daar moeten we nu ook maar van uitgaan. Dat we het als Dalfsen zelf moeten doen! We hebben daarbij nog steeds ambities, dat betekent dat we flexibel moeten zijn en soms voor een andere aanpak moeten kiezen.

We willen iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan deze Perspectiefnota. Samen met ambtenaren, college en deze raad willen we graag blijven werken aan een (financieel) gezonde gemeente Dalfsen waarin we samen fijn kunnen wonen, werken, leven en besturen.

De fractie van Gemeentebelangen:

Jolande Upper, Mariëtte Holterman, Herman Kleine Koerkamp, Wim van Lenthe, Gerard Jutten, Jelle Hekman, Wim Pessink en Inge Haarman

Inleiding

De perspectiefnota 2024. Op toch wel een heel vreemd moment. Twee dagen terug waren we hier ook om afscheid te nemen van onze burgemeester. Een burgemeester die tijdens de behandeling van de perspectiefnota aan beide kanten van de tafel haar rol al die jaren met verve heeft vervuld.

Maar we moeten verder en dat gaan we dan ook doen. Ondertussen zijn we ook alweer over de helft van deze raadsperiode. En er is veel gebeurd. Binnen onze gemeente maar ook daarbuiten. Veel goede zaken (met name de ontwikkeling van de woningbouwlocaties) maar ook zaken die ons als gemeente echt op achterstand gaan zetten. Hierbij denken we aan het teleurstellende proces rondom het energiebedrijf wat een flinke deuk oplevert voor onze duurzaamheidsambities en onze financiële weerbaarheid op lange termijn.

Ook de ontwikkelingen buiten onze gemeente baren ons zorgen en vormen een risico. Het nieuwe kabinet bijvoorbeeld. Veel mooie woorden voor de Regio maar ondertussen schrappt men wel 15 miljard uit het PPLG. Of trekt men de spreidingswet in. Ontwikkelingen die haar schaduw vooruitwerpen en vragen om een zelfbewust, weerbaar en stevig gemeentebestuur om Dalfsen door deze roerige tijden te leiden.

De voorliggende perspectiefnota lijkt in veel opzichten op de voorgaande. We blijven als gemeente investeren op belangrijke thema's. Ambities die wij ronduit kunnen steunen. Daar kunnen we ook dit jaar weer kort over zijn. Wel doen wij vanaf deze plek nogmaals de oproep om op sommige onderwerpen nog meer de nadruk te leggen op uitvoering ipv beleidsontwikkeling. Met name het proces rondom de nieuwe woonvisie voelt voor ons nog steeds als teveel. Ja, we willen aan een aantal knoppen draaien maar dat kan volgens ons snel en efficiënt zodat de focus volledig op de uitvoering kan blijven. Uit de technische vragen van Gemeentebelangen haalden wij bovendien dat het niet voor elke fractie helder is dat we in onze woonvisie ook onze doelstellingen voor realisatie van woningen per jaar hebben opgenomen. Je zou je daarmee kunnen afvragen wat de waarde van dergelijk beleid is. Voor de goede orde, dat doen wij niet, een goede woonvisie is erg belangrijk om de juiste keuzes te kunnen maken en kaders te stellen voor de uitvoering. Betaalbaar wonen bij elke kern. Dat is het doel. Daar moeten we ons beleid maximaal op inrichten. Met volle focus op de uitvoering.

Financiën

Ook het financieel beeld van het afgelopen jaar blijft min of meer overeind. Het gaat goed met Dalfsen al lijkt het dat ook wij last gaan krijgen van het zogenaamde Ravijnjaar. Voor ons geldt dat wij verwachten en verlangen dat het Rijk hier bijspringt. Voor alle gemeenten. Het nu inzetten van bezuinigingen is wat ons betreft dan ook nog niet aan de orde.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Dan het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). De manier waarop dit onderwerp zich ontwikkeld en eigenlijk ondertussen bij elk raadsvoorstel wordt betrokken doordat het regelmatig haar zware financiële schaduw vooruit werpt staat ons tegen. Wij hebben dan ook sterke vraagtekens bij de gepresenteerde cijfers die er ondertussen op lijken te wijzen dat we 5 nieuwe Spil locaties gaan ontwikkelen. Laat voorop staan dat wij de doelstellingen van het IHP nog steeds onderschrijven. Een goede school in elke kern waar meerdere gezindten onder één dak kunnen verblijven. Maar we worden ondertussen geconfronteerd met een verdubbelde financiële vraag zonder dat ons helder wordt waar dat hem nou precies in zit. Bovendien zal de herontwikkeling van vrijvallende schoollocaties ook de nodige opbrengsten met zich mee brengen. Ook daar wordt nog geen rekening mee gehouden. Wij roepen het college dan ook op snel met specifiekere cijfers per locatie te komen zodat wij als raad een betere inschatting kunnen maken wat er nodig is. Want ambitie is mooi, het moet wel haalbaar en betaalbaar blijken.

Armoede groeit

In een welvarend land als het onze, zou niemand in armoede mogen leven. Toch groeit de armoede. Zeker onder kinderen. Het is onze plicht om ervoor te zorgen dat iedereen gelijke kansen heeft om een waardig leven te leiden. Recent heeft deze raad de kadernota bestaanszekerheid vastgesteld. Wij zijn erg benieuwd naar de uitwerking hiervan. Wat is hiervan de status? **V1**

Wij willen voor de komende periode graag de focus leggen op volgende zaken;

Lokale werkgelegenheidsprojecten: Investeer in initiatieven die gericht zijn op het creëren van duurzame banen, met name voor jongeren, langdurig werklozen en kwetsbare groepen. Wij zijn dan ook erg tevreden dat onze eigen organisatie er in is geslaagd meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen. Complimenten daarvoor en zet die lijn voort.

Ondersteuning van kansarme leerlingen: Zorg voor voldoende begeleiding en financiële steun voor kinderen uit armere gezinnen, zodat zij gelijke kansen hebben op goed onderwijs. Wij steunen dan ook het voorstel om meer budget in te zetten om jongeren te begeleiden van school naar werk.

En dan natuurlijk betaalbare huisvesting. Stimuleer de bouw van betaalbare woningen en zorg voor voldoende sociale huurwoningen. We hebben hier recent in een aantal plannen goede stappen in gezet. Wel constateren wij dat dit nog steeds vooral voor de uitleglocaties gaat. Wij doen hier wederom een oproep om meer regie te voeren op de invulling van de vele inbreidingslocaties in onze gemeente om ook hier meer te sturen op programma en prijs.

Armoede bestrijden is een investering in de toekomst van onze gemeenschap. Door gezamenlijk deze maatregelen te nemen, kunnen we de vicieuze cirkel van armoede doorbreken en bouwen aan een inclusieve samenleving waar iedereen de kans krijgt om te floreren.

Monumentenzorg

De afgelopen periode zijn er casussen voorbij gekomen waarbij het verbazing oproep dat en te slopen pand geen monumentenstatus heeft. Dalfsen is rijk aan waardevolle gebouwen en gebouwensembles en heeft van oudsher dan ook een flink aantal Rijks en gemeentelijke monumenten binnen haar gemeentegrenzen. Toch lijkt ons beleid op dit vlak wat verouderd? Kan het college aangeven hoe men omgaat met het toevoegen van nieuwe monumenten aan onze monumentenlijst. Hoe vaak gebeurt dit? **V2** Wat ons betreft een aandachtspunt. **M1?**

Overige aandachtspunten

Met betrekking tot het huisvesten van statushouders en het opvangen van vluchtelingen zijn wij blij met de voortgang die het afgelopen jaar op dit onderwerp gemaakt is. We bieden als gemeente ondertussen op meerdere plekken incidentele opvang. Alhoewel de realisatie van deze locaties niet overal even geruisloos is verlopen zijn de ervaringen over het algemeen goed. Wij gaan er dan ook vanuit dat het college de lessen die men heeft geleerd bij het realiseren van de tijdelijke locaties benut voor het realiseren van de permanente locatie(s). Kunt u ons hier een update van geven? **V3**

Verkeersveiligheid blijft voor onze partij een aandachtspunt. Het huidige Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan loopt tot 2026. Wij blijven onze zorgen hebben over meerdere knelpunten in onze gemeente zoals de Rondweg in Dalfsen. Wat is er het komende jaar van het college te verwachten op het onderwerp veilig verkeer? **V4**

Wij zijn benieuwd naar de inbreng van de overige fracties en de antwoorden van het college.

Dank u wel voorzitter.

Leander Broere
Ton de Vries

Beschouwingen perspectiefnota 2025-2028

Vol vertrouwen koers houden in een onzekere wereld

De CDA-fractie ziet een gemeente die veelzijdig en divers is, waarbij trots en eigenheid van onze kernen de leidraad moet zijn. Op basis van jarenlang gedegen financieel beleid waardoor we niet snel in de stress schieten, maar waar soms de durf lijkt te ontbreken.

Vorig jaar begon ik de beschouwingen met het leven in roerige tijden, helaas is dit nog steeds onveranderd. Sterker... met de onrust in het Midden-Oosten is dit alleen maar toegenomen. De landelijke verkiezingen hebben een flinke verandering teweeg gebracht, de democratie heeft gesproken. De uitslag is ook een signaal aan alle middenpartijen.

Aan de hand van vier thema's wil de CDA-fractie haar bijdrage leveren aan deze perspectiefnota. Allereerst dank aan een ieder die meegewerkt heeft aan het samenstellen van de nota en de beantwoording van de vragen.

Samen Wonen

Huizen bouwen... een onderwerp dat actueel is en blijft. Wat ons nog scherp op het netvlies staat is de foto in de krant van een groep jongeren uit Hoonhorst: "Bouw betaalbare woningen." Wat ons betreft krijgt de lokale woningzoeker vaker een gezicht. De CDA-fractie heeft meerdere ideeën geopperd om de woningmarkt met name voor de jonge en de oudere woningzoekende te versnellen. Dit is best lastig, al is er met het onlangs vastgestelde bestemmingsplan in Hoonhorst een mooie stap voorwaarts gezet.

Not in my back yard.... Yes in my back yard!

Wat we missen vanuit het college is durf op dit dossier. Afgelopen periode zijn er veel termen voorbij gekomen. Flex-container woningen en tiny houses, ideeën waar onze fractie enthousiast van wordt. Telkens werden ons meer nadelen dan voordelen gepresenteerd.

Ook voor senioren stijgt de vraag naar passende woonruimte. Wij zien als CDA-fractie daarom ook uit naar de woonzorg-visie, eind van het jaar is de planning. Is dit nog steeds haalbaar? #1 Met het vaststellen van het bestemmingsplan Oosterdalfsen Noord willen wij naast de ouderen alle doelgroepen zoveel als mogelijk een plek geven. Ook hier kan het college meer durf tonen, bijvoorbeeld bij inbreidingslocaties. Wij zien helaas nog te vaak dat op inbreidinglocaties projectontwikkelaars een stap sneller zijn.

Onlangs hebben de Provinciale Staten ingestemd met het investeringsvoorstel voor de Overijsselse woonopgave: 12,5 miljoen euro. Een fors bedrag waarbij onze aandacht gaat naar de bouwbrigade. Er is meer ondersteuning en expertise beschikbaar voor vergunningverlening en omgevingsplannen. Gaat het college hier gebruik van maken? #2 Ook toekomstbestendig bouwen, circulair, klimaat-adaptief en energie- en waterbewust bouwen krijgt steeds meer aandacht. Ziet het college hier kansen voor onze gemeente, bijvoorbeeld bij uitbreidingslocaties? #3

Het nieuwe kabinet stelt fors minder geld beschikbaar voor de landbouwtransitie, de provincie gaat echter met minder middelen onverstoord door. Wij zijn dan ook blij met de drie koploper-projecten die in onze gemeente uitgerold worden. Onze fractie draagt het buitengebied in onze gemeente een warm hart toe. Wij nemen de zorgen tot ons, al zijn de mogelijkheden de sector te ondersteunen beperkt. Wel volgen wij met aandacht innovatieve ontwikkelingen. Mono-vergisters

kunnen een mooie kans zijn. Ziet het college dit ook? #4 De CDA-fractie ziet graag een inventarisatie onder agrariërs, of en hoeveel behoefte hiervoor is. #M1 Daarbij kan nadrukkelijk de bijdrage aan de warmtetransitie in beeld worden gebracht.

Ook het hoge aantal stoppers in de agrarische sector baart ons zorgen: komt de beschikbare grond terecht bij de blijvende agrariërs? Met regelmaat zie je dat deze gronden deels naar terrein behorende organisaties gaan. Dat lijkt mooi, maar het is ook een broedplaats voor ongewenste kruiden.

Met de afgelopen begrotingsbehandeling hebben wij stilgestaan bij de enorme toename van het jakobskruid: een mooi ogend kruid met een gele bloem. Deze is echter schadelijk voor het vee en de paardenhouderij. Is het college het met ons eens dat naast goede voorlichting nu ook op plekken waar het onkruid de overhand krijgt actie ondernomen moet worden? #5 Het belet immers het winnen van kwalitatief en veilig ruwvoer voor deze diersoort.

De provincie heeft een behoorlijke move gemaakt op het wind- en zonbeleid. Voor Dalfsen blijft de inzet gelijk: de afspraken van de RES 1.0 en de programmeerafspraken uitvoeren. Dalfserveld-West blijft het aangewezen gebied, dit kan ook zonder een Dalfser energiebedrijf. Wij zijn van mening dat hierbij sprake moet zijn van een passend ondersteuningspakket voor onze inwoners, wij wachten de uitkomst van onze motie af. Daarnaast vragen wij of er nog mogelijkheden onderzocht worden voor grootschalige opslag van energie, is bijvoorbeeld batterijopslag voor Dalfsen van meerwaarde? #6

Samen werken

Wij zien in elke kern een levendig ondernemersklimaat. Er zijn weinig tot geen lege winkelpanden en de diversiteit is groot, wel kan een herijking nieuwe inzichten bieden. Wat is momenteel de status van de actualisatie detailhandelsstructuurvisie? #7 Ook kan de klimaatwinkelstraat en de uitvoering van de visie op de Burg. Backxlaan de reuring een extra boost geven, de eerste aanblik van het vernieuwde Kerkplein zien er in ieder geval veelbelovend uit!

Ondernemers in onze gemeente zorgen ook voor veel lokale werkgelegenheid, waarbij er zorgen zijn rondom de krapte op de arbeidsmarkt. Worden hier ook arbeidsimmigranten voor ingezet? #8 En hebben we daarbij voldoende zicht op de huisvesting van de arbeidsimmigranten? #9 Goed om te lezen dat er prioriteit wordt gegeven aan de strategische beleidsvisie re-integratie van inwoners met een afstand op de arbeidsmarkt. Het is belangrijk dat hierbij ook de ontwikkelingen van de 'participatiewet in balans' worden meegenomen, waarbij maatwerk, mens centraal en vertrouwen weer het uitgangspunt is.

Op recreatiegebied hebben we onlangs een mooie stap gezet voor meer beleving rond de kade van de Vecht en de haven. Ziet het college ook nog kansen om de recreatiemogelijkheden nabij het Overijssels kanaal in Lemelerveld te vergroten? #10 #M2 Wij denken dan aan recreatie op het water.

Samen leven

De CDA-fractie heeft een groot hart voor inwoners die het in welke vorm dan ook moeilijk hebben. Bestaanszekerheid blijft een punt van zorg. De lonen zijn dan wel fors gestegen, de kosten voor het levensonderhoud ook. Blijf continue en op maat communiceren welke regelingen er zijn.

De toenemende complexiteit aan zorgvragen (WMO) heeft de volle aandacht, wij zien dan ook uit naar de concrete duiding bij de begrotingsbehandeling dit najaar. Stelselhervormingen en de versterking van preventie in het voorliggend veld moeten voorkomen dat er niemand tussen wal en schip komt. Er dreigt voor de sport, hét preventiemiddel bij uitstek, een kaalslag. Het nieuwe kabinet zet hier de handrem op. Voor onze fractie is dit geen optie, hoe kijkt het college hier naar? #11

Onze gemeente heeft een open houding als het gaat om de opvang van Oekraïens, het huisvesten van statushouders en de opvang van vluchtelingen. Tijdig en duidelijk communiceren is daarbij een randvoorwaarde. Als CDA-fractie willen wij voor iedereen bereikbaar zijn en gaan we daarom het gesprek met onze inwoners aan. Vanuit onze christelijke identiteit zoeken wij de verbinding en naar oplossingen met respect voor ieders opvatting. Dalfsen heeft ondertussen ervaring met enkele tijdelijke opvangplaatsen: onze voorkeur gaat uit naar een structurele opvanglocatie. Daarom zijn wij ook mede-indiener van de onlangs aangenomen motie hierover. Kan het college aangeven waar we momenteel staan in dit proces? #12

Minder ik, meer wij!

Ten aanzien van het taalonderwijs en de schakelklas is ons toegezegd dat de bestemmingsreserve hiervoor wordt ingezet. Voor onze fractie is het belangrijk dat dit ook zo wordt uitgevoerd. De beantwoording van onze vraag hierover geeft ons niet de gewenste duidelijkheid, graag een reactie van het college hierop. #13

Fijn dat we nu meer inzicht hebben in de voortgang van de Integraal Huisvestingsplan (IHP) en daarbij ook een aangescherpt financieel beeld. En aangescherpt is deze zeker, het betreft bijna een verdubbeling van het oorspronkelijke plan. Een forse opgave waar we met alle deelvoorstellen goed naar gaan kijken. Mooi dat er ook perspectief voor het Agnieten College wordt geschetst.

Samen besturen

Een stabiel ambtelijk apparaat blijft een uitdaging. Er worden al mooie stappen in de organisatie gezet: zo blijf je een aantrekkelijke werkgever. Blijvende inzet op dit onderwerp lijkt nodig.

Met de nieuwe Regio Deal voor de Regio Zwolle wordt onze positie in de regio versterkt. Mede door de inzet van afzwaaiend burgemeester Erica van Lente staat Dalfsen regionaal weer goed op de kaart. Met een dubbel gevoel hebben wij haar afgelopen maandag afscheid van haar genomen als burgemeester. Uiteraard wensen wij haar ontzettend veel plezier en gunnen wij haar de kans om ook Midden-Groningen breed op de kaart te zetten.

Met samen besturen mag de bestuurlijke vernieuwing die voortkomt uit Goed Goan niet ontbreken, wij zien een positieve ontwikkeling. Blijf evalueren en bijschaven: samen willen wij de inwonerbetrokkenheid bevorderen. Het meldpunt onbegrijpelijke zaken laat zien dat er (altijd) ruimte voor verbetering blijft.

De ontwikkelingen rondom kunstmatige intelligentie (AI) zijn sinds kort in een stroomversnelling geraakt. Kunnen wij hier samen met het college uitgangspunten voor formuleren voor toepassingen? #14 Wij denken aan een moreel kader op basis van transparantie en de menselijke maat.

Tot slot voorzitter... de ontwikkeling van de meerjarenbegroting ziet er op langere termijn ongunstig uit. Fijn dat 2025 wel een sluitende begroting laat zien. Door het luide signaal vanuit VNG zijn wij hoopvol. Het nieuwe kabinet moet inzien dat met name de extra taken die een gemeente moet uitvoeren, betaald moeten worden. Tot die tijd willen wij op voorhand geen lastenverzwaring voor onze inwoners.

Wij zetten in op koers houden op de ingeslagen weg. De CDA-fractie zal zich lokaal breed blijven inzetten waarbij ieder mens telt en een sterke samenleving het uitgangspunt is.

CDA-fractie Dalfsen

Miriam Veldkamp, Luc Diepman, Anouk Zwakenberg, Roel Kouwen, Wim Prinsse en Bert Ruitenber

We staan hier voor de perspectiefnota, een trendy veganistische nota, een nota van vlees noch vis, of als een kabinet van Mark Rutte, met een gebrek aan durf en visie.

Een Perspectief is vooruitzicht, een uitzicht op toekomst, biedt hoop en is daarmee een woord wat goed past bij een partij als D66 Dalfsen, positief, progressief en met oog voor een ieder.

Maar Perspectief duidt ook hoe je naar iets kijkt, en vanuit welk punt. En hoe je iets beleefd hebt. En dat doet de nota ook door te kijken naar het de 1^e helft van deze termijn van de raad en hoe het staat met de doelen uit het coalitiedocument en er wordt nog net niet gejuicht.

Vanuit mijn perspectief over deze termijn kijk ik juist met gepaste trots naar de oppositie en de werking van de democratie in dit huis. Het beleid vormgegeven in deze zaal komt voor 70% uit moties en amendementen vanuit de oppositie en daarvan neemt D66 weer een groot deel voor zijn rekening. Wat we zoals bereikt hebben of gaan hebben; zijn zaken als Groene leges, Humanitaire opvang, structurele opvang, natuurinclusief bouwen, verduurzamen buitenverlichting, Klare taal, kabelgoottegels en meer

En dat het zeker niet rozengeur en maneschijn is, blijkt uit een 1 van die moties die recent vanuit de oppositie kwam, een motie van afkeuring over werkwijze van het college. En die motie geeft in mijn ogen juist aan wat de afgelopen twee jaar met deze coalitie bereikt hebben. We krijgen geen lokaal energiebedrijf, we hebben geen visie op de rondweg, we hebben nog geen plattelandvisie, we lopen achterop met het ontwikkelen van woningen en er is bijzonder veel werk gestopt in het schrijven van diverse nota's en beleidsplannen zonder dat deze tot scherpe keuzes en doelen leiden.

En helaas biedt Perspectiefnota dan maar voor de toekomst nog steeds weinig perspectief. De begroting voor de komende jaren toont een structureel tekort vanaf 2026, wat de mogelijkheden voor nieuw beleid aanzienlijk beperkt.

De financiële situatie van het rijke Dalfsen lijkt zorgwekkend. Er wordt vanaf 2026 een structureel tekort verwacht. Dit tekort wordt veroorzaakt door stijgende kosten en onvoldoende compensatie vanuit het Rijk.

De voorgestelde maatregelen lijken vooral gericht op het behoud van de status quo, zonder echte oplossingen voor de lange termijn te bieden.

D66 Dalfsen mist in deze perspectiefnota een duidelijke visie voor de toekomst. Het document lijkt voornamelijk reactief in plaats van proactief te zijn. Er wordt veel gewacht op beslissingen van het nieuwe kabinet en andere externe factoren, zonder dat de gemeente zelf krachtige stappen onderneemt om de financiële uitdagingen aan te pakken.

Dalfsen kan krachtige stappen zetten als het inzet op

1. Duurzaamheid en Energietransitie: Hoewel er aandacht is voor de energietransitie, mist een samenhangende aanpak. En is het niet opstarten van een energiebedrijf een gemiste kans voor meer inkomen. D66 Dalfsen pleit voor een ambitieuzer en gedurfter beleid dat verder gaat dan de huidige plannen.
2. Woningbouw en Betaalbaarheid: De gemeente heeft uitbreidingslocaties in ontwikkeling, maar dit is niet voldoende om de woningnood op te lossen. D66 Dalfsen stelt voor om niet alleen te bouwen voor kwantiteit, maar ook voor kwaliteit en diversiteit. Er moet meer aandacht komen voor betaalbare woningen voor ouderen en woningsplitsing moet nog makkelijker worden gemaakt. En

meer ondersteuning van alternatieve woonvormen waar bewoners gezamenlijk investeren en wonen, wat de sociale binding versterkt en betaalbare huisvesting biedt.

3. Smart City Initiatieven

Dalfsen kan profiteren van de technologieën die Smart Cities mogelijk maken. Dit omvat de implementatie van sensoren en dataplatforms om energieverbruik, verkeersstromen, afvalbeheer en watergebruik efficiënter te beheren.

4 Digitale Transformatie

De gemeente kan haar diensten verder digitaliseren om de efficiëntie en toegankelijkheid te verbeteren

5. Circulaire Economie

Het stimuleren van een circulaire economie kan zowel economische als ecologische voordelen opleveren: Bijvoorbeeld door stimuleren van Recycling Hubs: Faciliteren van lokale recyclinginitiatieven waar bewoners hun afval kunnen omzetten in nieuwe producten. En het ondersteunen van bedrijven die circulaire businessmodellen hanteren, zoals het hergebruik van materialen en producten.

6 Innovatie in Landbouw en Voedselproductie

Dalfsen kan inzetten op innovatieve landbouwmethoden om duurzame voedselproductie te stimuleren.

7. Educatie en Vaardigheden

Investeren in onderwijs en vaardigheden om ervoor te zorgen dat de bevolking voorbereid is op de toekomst door Leven lang leren Initiatieven: Programma's die volwassenen helpen om nieuwe vaardigheden te leren, vooral in technologie en duurzaamheid.

8. Meer vertrouwen

D66 Dalfsen stelt voor om burgerberaden in te voeren als innovatieve stap. Geïnspireerd door de filosofie van Hannah Arendt, kunnen deze beraden de democratie versterken en beschermen tegen autoritaire tendensen. Door inwoners direct te betrekken bij belangrijke beslissingen, verkleinen we de kloof tussen overheid en burger en zorgen we voor breed gedragen beleid. Hiermee kan Dalfsen een voorbeeld stellen van moderne, participatieve democratie.

Door deze innovatieve benaderingen te omarmen, kan Dalfsen niet alleen de huidige financiële uitdagingen overwinnen, maar ook een vooruitstrevende en duurzame gemeente worden die klaar is voor de toekomst.

De Perspectiefnota 2025-2028 biedt een gedetailleerd overzicht van de financiële situatie en de uitdagingen waarmee Dalfsen geconfronteerd wordt. Echter, vanuit het oogpunt van D66 Dalfsen ontbreekt het aan een krachtige visie en de moed om echte veranderingen door te voeren. Wij roepen het college op om verder te kijken dan de financiële problemen en een toekomstgericht beleid te voeren dat Dalfsen niet alleen door de komende jaren helpt, maar ook klaarstoomt voor de toekomst. Alleen door ambitieuze en visionaire stappen te zetten, kunnen we een leefbare en welvarende gemeente voor iedereen creëren.

Bernard Smalbraak, D66 Dalfsen.

